

ПРЕВАНТИВНИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА В ИНВЕСТИЦИОННИ ПРОЕКТИ И ДЕЙСТВАЩИ ИНСТАЛАЦИИ

КОМПЛЕКСНО ПРЕДОТВРЯВАНЕ И КОНТРОЛ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО

Ключов въпрос

Подобрява ли се ефективността на прилагането на законодателството по комплексни разрешителни (КР)?

Ключово послание

През 2022 г. са извършени 268 проверки на 237 оператора, с цел установяване на съответствието на дейността им с изискванията на условията и сроковете в издадените комплексни разрешителни. Резултатите от контрола, осъществяван от РИОСВ, показва, че 50 оператора (21 % от всички проверени или 11,6 % от общия брой оператори с КР) не спазват условията в издадените комплексни разрешителни. За констатирано неизпълнение на условията в комплексните разрешителни са издадени 62 наказателни постановления, на обща стойност 1 956 600 лв. и са сключени 7 споразумения по реда на чл. 58г от Закона за административните нарушения и наказания на стойност 49 000 лв.

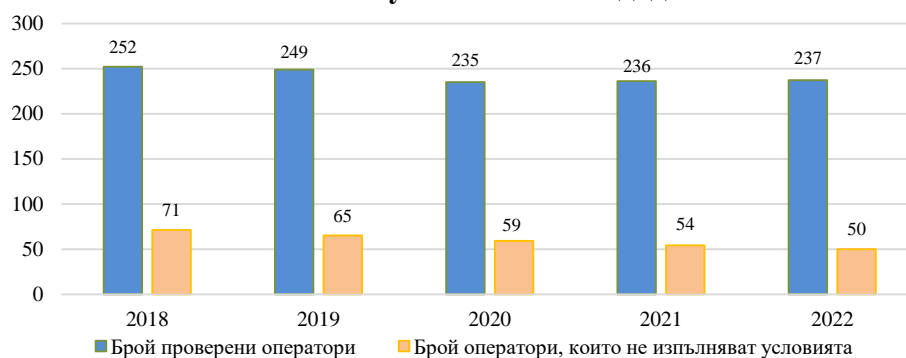
Дефиниция на индикаторите

- Съотношение между броя на издадените решения за издаване, отказ, актуализиране, отменяне на КР и броя на внесени заявления от операторите.
- Индикаторът съотношение между броя на проверените оператори и броя на проверените оператори, които не спазват условията на издадените КР, дава представа за тенденциите относно изпълнението на условията, поставени в издадените КР, и в тази връзка, прилагат ли се от операторите ефективни мерки за спазване на екологичните норми при работа на инсталациите.

Оценка на индикаторите

- През 2022 г. са издадени общо 113 броя решения по КР (за издаване, отказ, актуализиране, отменяне) спрямо общо 12 броя внесени заявления.
- 21 % от проверените оператори, притежаващи КР, са осъществили дейност в нарушение на условията, поставени в разрешителните, което е с 2 % по-малко в сравнение с 2021 г.

**Фиг. 1 Брой проверени оператори и брой на проверените оператори,
които не спазват условията на издадените КР**

Източник: МОСВ

В годишен аспект се наблюдава трайна тенденция на намаляване на броя на операторите, които не спазват условията на комплексните разрешителни – от 28 % през 2018 г. до 21 % през 2022 г.

Източник на информация:

ИАОС, МОСВ

Ключов въпрос

Извършено ли е изискването се докладване по Европейския регистър за изпускането и преноса на замърсители?

Ключово послание

Докладването, съгласно изискванията на Регламент (ЕО) 166/2006 за създаването на Европейски регистър за изпускането и преноса на замърсители, е извършено в определения в регламента срок.

Дефиниция на индикатора

Извършено докладване до Европейската комисия на данни за изпускането и преноса на замърсители в срок до 11 месеца след края на годината на докладване.

Оценка на индикатора

С Регламент (ЕО) 166/2006 се въвежда комплексен регистър за изпускането и преноса на замърсители на общностно равнище под формата на публично достъпна електронна база данни. Целта му е да се осигури прилагането на Протокола за регистрите за изпускането и преноса на замърсители, да се улесни участието на обществеността във вземането на решения за околната среда и да се насърчи предотвратяването и намаляването на замърсяванията в околната среда.

Дейностите и замърсителите, за които се изисква докладване (и техните пределни норми за капацитет и количество) са посочени съответно в приложение I и приложение II към Регламента.

Първото докладване по Регламент (ЕО) 166/2006 на Европейско ниво бе извършено през 2009 г. и съдържа данни за 2007 г. Данните за 2023 г. се докладват до края на месец ноември 2024 г.

През 2022 г. по дейностите, съгласно Приложение I към Регламента, са представени общо 201 доклада с регистрирани превишения на пределните норми/прагове за количество на изпуснатите замърсители във въздуха и водите, преноса на замърсители в отпадъчни води и преноса на отпадъци на територията на страната и към други страни. В Таблица 1 е представено сравнение на броя на докладите с регистрирани превишения през 2022 г. спрямо 2021 г., разпределени по дейности, съгласно Приложение I към Регламента.

Табл. 1. Брой доклади с регистрирани превишения на пределните норми/прагове за количество на изпуснатите замърсители във въздуха и водите, преноса на замърсители в отпадъчни води и преноса на отпадъци на територията на страната и към други страни съгласно Регламент (ЕО) 166/2006

Дейност по Приложение I към Регламент (ЕО) 166/2006	2021 г.	2022 г.
Енергийно производство	17	22
Производство и обработване на метали	25	26
Производство на продукти от минерални суровини	32	32
Химическа промишленост	11	13
Управление на отпадъците и отпадъчните води	47	50
Производство и преработка на хартия и дърво	7	6
Интензивно животновъдство и аквакултури	46	41

Животински и растителни продукти от сектор хранителни продукти и напитки	5	4
Други дейности	14	7
Общо	204	201

Необходимо е да се уточни, че на една площадка от един оператор може да се извършва повече от една дейност по Приложение I към Регламента. От данните в таблица 1 е видно, че броят на докладите с регистрирани превишения се запазва относително постоянен, като се наблюдава тенденция за намаляване на регистрираните превишения през годините.

Източник на информация:

ИАОС

ОЦЕНКА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

Оценката на въздействието върху околната среда (ОВОС) е превантивният инструмент за идентифициране на евентуалните въздействия върху околната среда и човешкото здраве от строителството и експлоатацията на инвестиционните предложения във всички отрасли на икономиката и развитието на инфраструктурата, на ранния етап от тяхното проучване и разработване, преди да е взето решение за реализацията им на конкретно място при съответната технология, начин на строителство и др. Резултатите от ОВОС трябва да бъдат взети предвид при проектирането, изграждането и експлоатацията на инвестиционните предложения, като решението по ОВОС е задължително условие за последващото одобряване/разрешаване на инвестиционното предложение по реда на специален закон и е неразделна част от акта за одобряването му.

Екологичната оценка (ЕО) на планове и програми е превантивен инструмент за оценяване на евентуалните значителни въздействия върху околната среда в резултат от прилагането на планове и програми от интернационално, национално, регионално и местно равнище. Оценката се извършва едновременно с разработването им, т.е. подходът е към интегриране на процесите. Извършването на ЕО се съвместява изцяло с регламентираните национални процедури за изготвяне и одобряване на планове/програми, като органите, отговорни за одобряването им, трябва да се съобразят със становището/решението по ЕО.

Ключов въпрос

Подобрява ли се ефективността на прилагането на законодателството по ОВОС и ЕО?

Ключово послание

През 2022 г. се наблюдава ръст на издадените административни актове по реда на глава VI от ЗООС (решения по ОВОС /решения за преценяване на необходимостта от извършването на ОВОС и ЕО/становища по ЕО/ решения за прекратяване на процедури по ОВОС и ЕО) в сравнение с предходната година. Тенденцията за намаляване на задължителните процедури по ОВОС се запазва. Продължава тенденцията за нарастването на броя на иницираните и провеждани процедури по екологична оценка в последните години, включително и на задължителни такива.

Дефиниция на индикатора

Брой издадени решения по ОВОС/решения по преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС/становища по ЕО/ решения за преценяване на необходимостта от извършване на ЕО и решения за прекратяване на процедури по ОВОС и ЕО.

Оценка на индикатора

В областта на прилагане на законодателството по ОВОС и ЕО са издадени общо 2 574 бр. административни акта по реда на глава VI от Закона за околната среда (ЗООС), както следва:

- 14 решения по оценка на въздействието по околна среда, от които:
  - 13 бр. за одобряване на осъществяването на инвестиционното предложение и
  - 1 бр. с характер „не одобрява“ реализацията на инвестиционното предложение;
- 1370 решения за преценяване на необходимостта от извършване на оценка по въздействието по околна среда, от които:
  - 1332бр. с характер „да не се извършва оценка на въздействието върху околната среда“ и
  - 38 бр. с характер „да се извърши оценка на въздействието върху околната среда“;
- 36 бр. становища по екологична оценка за планове и програми, като всичките са с характер „съгласува“;
- 1153 бр. решения за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка, от които:
  - 1127 бр. с характер „да не се извършва екологична оценка“ и
  - 26 бр. с характер „да се извърши екологична оценка“;
- 535 бр. решения за прекратяване на административното производство по реда на глава VI от ЗООС , от които:
- 419 решения за прекратяване на процедури по ОВОС
- 116 бр. решения за прекратяване на процедури по екологична оценка.

Решенията и становищата за одобряване/съгласуване на инвестиционни предложения, планове и програми, за които е преценено, че няма риск за човешкото здраве и околната среда са 2508 бр., както следва:

- 13 бр. решения по ОВОС за одобряване на инвестиционни предложения,
- 1332 бр. решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС с характер „да не се извършва ОВОС“,
- 36 бр. становища по ЕО за съгласуване на планове и програми и
- 1127 бр. решения за преценяване на необходимостта от извършване на ЕО с характер „да не се извършва ЕО“.

В резултат на проведена процедура по преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС или ЕО компетентният орган по околна среда е преценил, че се изисква провеждането на задължителна процедура по ОВОС за 38 инвестиционни предложения и задължителна процедура по ЕО за 16 бр. планове /програми.

Прекратени са 535 бр. процедури по реда на глава VI от Закона за опазване на околната среда, от които 419 бр. по оценка на въздействието върху околната среда и 116 бр. по екологична оценка.

Процедурите по ОВОС и ЕО се прекратяват в случай на установена недопустимост на инвестиционното предложение, план/програма спрямо действащи режими и норми, установени с нормативни и административни актове (режими на защитени територии и зони, Планове за управление на речните басейни (ПУРБ), Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) или др., по искане на възложителя, три поредни отрицателни

оценки на доклади за ОВОС и/или доклади за оценка на степента на въздействие на плана/програмата върху защитени зони или поради непредставяне на изисквана информация/документация от страна на възложител или когато не са изпълнени указания на компетентния орган по околна среда за представена изисквана допълнителна информация/документация в срок. 74 процедури (45 процедури по ОВОС и 29 бр. процедури по ЕО) са прекратени поради недопустимост на инвестиционното предложение, плана или програмата спрямо режимите, установени със Заповедите за обявяване на защитени зони и територии, Плановите за управление на речните басейни (ПУРБ), Плановите за управление на риска от наводнения (ПУРН) или друга установена недопустимост спрямо действащи нормативни или административни актове.

Една голяма част от процедурите по ОВОС и ЕО са прекратени след изпращане на напомнително писмо от компетентния орган по околна среда до възложителя за изпълнение на указания по процедури, по които повече от 12 месеца няма движение по административната преписка. В повечето от тези случаи възложителят информира за отказ от инвестиционното намерение или не внася в срок исканата информация, което води до издаване на решение за прекратяване на административната процедура по реда на глава VI от ЗООС.

Ключов въпрос

Каква е степента на изпълнение на поставените условия и мерки в актовете, издадени по реда на глава VI от ЗООС – ОВОС и ЕО?

Ключово послание

През 2022 г. се запазва тенденцията, която се наблюдава през последните години за съобразяване от страна на възложителите с изискванията на нормативната уредба и заложените мерки, условия и ограничения в издадените административни актове по ОВОС и ЕО. За това допринася засилената контролна дейност, която осъществяват РИОСВ, Басейнови дирекции и дирекциите на Националните паркове, като в сравнение с предходната година са извършени 50 % повече проверки. При 99,98 % от проверките е констатирано изпълнение на поставените в условия и мерки в издадените решения по ОВОС, решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС и ЕО и становища по ЕО.

Дефиниция на индикатора

Брой административни актове/възложители, които не са изпълнили условията в издадени актове по реда на глава VI от ЗООС (ОВОС и ЕО), спрямо броя на проверените през годината административни актове/възложители.

Оценка на индикатора

Компетентният орган по околна среда постановява условия и мерки в издаваните актове по реда на глава VI от ЗООС (ОВОС и ЕО), които са задължителни за възложителя. Изпълнението на условията и мерките гарантира предотвратяване, намаляване и при необходимост прекратяване на вредни въздействия върху околната среда от реализацията на инвестиционните предложения/планове/програми.

През 2022 г. са извършени 1034 проверки на административни актове, издадени по реда на глава VI от ЗООС, което е с 50 % повече отколкото предходната година. Установени са 14 нарушения, като на възложителите са дадени 35 предписания за отстраняването им.

Съставени са 6 бр. акта за установяване на административно нарушение и е издадена 1 бр. принудителна административна мярка.

Източник на информация:

МОСВ

СХЕМИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ В ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Организациите могат да поемат доброволни ангажменти по отношение на опазването на околната среда при осъществяването на своята дейност, а именно чрез прилагане на схемата на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS) и схемата за екомаркировка на ЕС. EMAS е схема на Общността за управление по околна среда и одит, приложима за всички видове организации, които желаят да въведат система за управление по околна среда и да гарантират постоянно спазване на изискванията на законодателството по околна среда. Производители и търговци могат да кандидатстват за екомаркировка на ЕС, която отличава устойчиви продукти и услуги с намалено въздействие върху околната среда.

Ключов въпрос

Какви са тенденциите през 2022 г. в поемане на доброволни ангажменти от организациите по отношение на опазването на околната среда?

Ключови послания

Увеличава се броят на регистрираните по EMAS организации.

Увеличава се броят на българските продукти с екомаркировка на ЕС.

Дефиниция на индикатора

Индикаторът представлява броя на организациите в Република България, които са поели доброволен ангажимент по отношение на опазването на околната среда чрез прилагането на схемата на Общността за управление по околна среда и одит – EMAS и схемата за екомаркировка на ЕС.

Оценка на индикатора

Броят на организациите, които въвеждат система за управление по околна среда съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 1221/2009 относно доброволното участие на организации в Схемата на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS), продължава да нараства. През годината са регистрирани 3 нови организации с 5 обекта, подновени са 10 съществуващи регистрации, спряна е 1 регистрация и 4 са заличени. Към края на 2022 г. общо регистрираните организации по EMAS в страната са 16 с 38 обекта. По-голямата част от дружествата развиват дейност в областта на събиране, транспортиране и третиране на отпадъци.

През 2022 г. още три детергента на български производител и един за текстилни продукти получиха екомаркировка на ЕС. Сключени са 2 договора и 2 анекса към съществуващ договор за продукти, спадащи към същата група: „Макси Про България“ ООД – детергент за перални машини с 1 продукт; „Макси Про България“ ООД - с 1 бр. почистващ продукт за твърда повърхност и 1 бр. детергент за ръчно миене на съдове; „Е. Миролио“ ЕАД, Завод за производство на вискоза „Свилоса Ярн“ с 5 продукта.

Източник на информация:

МОСВ

ЕКОЛОГИЧНА ОТГОВОРНОСТ

Екологичната отговорност е свързана с отстраняване на нанесените екологични щети, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация и предотвратяване и отстраняване на непосредствена заплаха за екологични щети/ причинени екологични щети, на принципа „замърсителят плаща”.

Ключов въпрос

Каква е тенденцията през 2022 г. за прилагане на превантивни/оздравителни мерки при възникване на непосредствена заплаха или щета върху околната среда?

Ключови послания

През 2022 г. не са издавани заповеди за прилагане на превантивни/оздравителни мерки по реда на Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ЗОПОЕЩ). През 2022 г. са проведени процедури по екологична отговорност, които не са приключили в отчетния период.

През 2022 г. няма обжалвани заповеди за прилагане на превантивни/оздравителни мерки, издадени по реда на ЗОПОЕЩ, няма отменени заповеди за прилагане на превантивни/оздравителни мерки по закона.

Дефиниция на индикатора

Брой издадени заповеди за прилагане на превантивни/оздравителни мерки спрямо броя подадени искания от оператори/заявления от заинтересувани лица за предприемане на действия от компетентния орган.

Брой отменени заповеди за прилагане на превантивни/оздравителни мерки спрямо броя на обжалваните.

Оценка на индикатора

Определянето на превантивни и оздравителни мерки при възникване на непосредствена заплаха или щета върху околната среда се извършва от Регионалните инспекции по околната среда и водите (РИОСВ), Басейнови дирекции (БД), Дирекции Национални паркове (ДНП), а в случаите, когато заплахата от щета/щетата е на територията на две или повече РИОСВ, на територията на повече от един район за басейново управление на водите и когато е засегнат повече от един природен ресурс – от Министерството на околната среда и водите (МОСВ).

През 2022 г. са проведени процедури по екологична отговорност, които не са приключили в отчетния период, както следва:

- Във връзка със случай на замърсяване на р. Марица, по искане на Асоциацията на парковете в България по реда на чл. 47, ал. 1 от ЗОПОЩ са предприети действия от страна на МОСВ за обявяване на обществена поръчка (ОП) с предмет: „Изготвяне на доклад за оздравителни мерки при неизвестен извършител, фактическа сложност и необходимост от допълнителни анализи по случая с причинени екологични щети на река Марица от 25.01.2020 г. по реда на чл. 34 от ЗОПОЕЩ“. ОП е обявявана три пъти (първите два пъти не се явиха кандидати). През 2022 г. е сключен и е в ход на изпълнение договор с цитирания по-горе предмет. В отчетния период процедурата не е приключила.

- През 2022 г. продължава изпълнението на процедура по установен случай на изтичане на шламови води при пробив на дига на сгуруотвал на оператор на територията на РИОСВ - София по реда на ЗОПОЕЩ (в предходен отчетен период по случая е издадена е Заповед № РД-23/12.01.2021 г. на министъра на околната среда и водите за

изпълнение на оздравителни мерки). Изпълнението на заповедта е заложено за изпълнение за 2022 г. РИОСВ - София предостави информация, че изпълнението на оздравителните мерки не е приключило. За неизпълнение на мярка по т. 7 от заповедта: „Да се извърши техническа рекултивация на цялата територия на сгуроотвал „7-ми септември“, на оператора е съставен акт за установяване на административно нарушение от контролния орган. В края на отчетния период контролният орган информира, че предстои издаване на НП в законоустановения срок.

- Във връзка със случай на непосредствена заплаха от възникване на екологични щети, с отговорен оператор в несъстоятелност (н), в предходен период е проведена процедура по прилагане на превантивни мерки по реда на ЗОПОЕЩ, с издадени 3 бр. акта за установяване на публично държавно вземане (АУПДВ) от зам.-министъра на околната среда и водите за възстановяване на извършените разходи на органа на изпълнителната власт, приложил мерките: АУПДВ № 1/2020 г., АУПДВ № 2/2020 г., АУПДВ № 3/2021 г. МОСВ представи оригиналните екземпляри на издадените актове на Националната агенция по приходите (НАП). Актовете са обжалвани. През 2021 г. МОСВ изпрати на НАП оригинали на заверени преписи от влезнали в законна сила определения на Административен съд (АС) - Варна по административни дела за предявяване на вземанията, произтичащи от АУПДВ № 1/2020 г. и АУПДВ № 3/2021 г. През отчетния период с писмо на АС - Варна е предоставена информация за влязло в законна сила Решение на същия съд по административно дело, с което жалбата на оператора против АУПДВ № 2/2020 г. е отхвърлена. МОСВ изпрати на НАП оригинал на заверен препис от влязло в законна сила Решение на АС - Варна за предявяване на вземанията, произтичащи от АУПДВ № 2/2020 г.

Ключов въпрос

Каква е степента на изпълнение на програмите за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация?

Ключови послания

100% е постигнатият резултат по отношение на броя приети обекти по програми за отстраняване на минали екологични щети спрямо планираните за годината.

През отчетния период е извършен контрол по всички внесени през 2022 г. в МОСВ 24 бр. искания за плащане по 1 програма за отстраняване на минали екологични щети, съобразно *Правилата за контрол по изпълнение на задълженията на страните при изпълнение на Програми за отстраняване на минали екологични щети.*

Дефиниция на индикатора

Брой изпълнени обекти по програми за отстраняване на минали екологични щети спрямо планираните за годината;

Контрол по внесени искания за плащания за изпълнени дейности по програми за отстраняване на минали екологични щети.

Оценка на индикатора

Продължава изпълнението на програми за отстраняване на минали екологични щети. Контролът на дейностите по програмите за отстраняване на минали екологични щети се извършва от РИОСВ, БД по реда на Закона за опазване на околната среда, *Наредбата за условията и реда за определяне на отговорността на държавата и за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или*

бездействия, при приватизация, обн., ДВ, бр.66/2004 г. и Правилата за контрол по изпълнение на задълженията на страните при изпълнение на Програми за отстраняване на минали екологични щети, утвърдени от министъра на околната среда и водите, министъра на финансите и изпълнителния директор на Агенция по приватизация и следприватизационен контрол.

През отчетния период са проведени три заседания на Междуведомствения експертен екологичен съвет (МЕЕС) – специализиран състав на Висшия експертен екологичен съвет на МОСВ. Приети са общо 7 бр. решения (в т.ч. 3 бр. по отчети за изпълнение на програмите за минали щети на „Горубсо Лъки“ АД, „ОЦК“ АД – Кърджали, „Нефтохим“ АД - Бургас, „Геосол“ АД).

Съгласно Правилата за контрол по изпълнението на задълженията на страните при изпълнението на Програмите за отстраняване на минали екологични щети, (утвърдени през м. януари 2011 г. от министъра на околната среда и водите, министъра на финансите и изпълнителния директор на Агенцията за приватизация и следприватизационен контрол) са извършени проверки на обекти, процедирани са 24 бр. искания за плащане (по програмата на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД, гр. Бургас) в размер на 4 984 571,88 лв. с ДДС. Изразходваните средства са от Централния бюджет на Република България през отчетния период за отстраняване на минали екологични щети).

През отчетния период не са планирани/проведени Държавни-приемателни комисии.

Източник на информация:

МОСВ

ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА РИСКА ОТ ГОЛЕМИ АВАРИИ

Предотвратяването на риска на големи аварии, които включват опасни вещества е превантивен инструмент за намаляването на вероятността от възникването им и ограничаването на последствията от тях за живота и здравето на хората и околната среда.

Ключов въпрос

Каква е степента на изпълнение на мерките за предотвратяване на риска от големи аварии заложи в Докладите за безопасност (ДБ) или разрешителните по чл. 104, ал. 1 от ЗООС (в последствие отменен) за предприятията с висок рисков потенциал и в Докладите за политика по предотвратяване на големи аварии (ДППГА) за с нисък рисков потенциал?

Ключови послания

През 2022 г. не са възниквали големи аварии с опасни вещества на територията на страната в общо 204 (119 предприятия с нисък рисков потенциал и 85 предприятия с висок рисков потенциал) предприятия, попадащи в обхвата на Глава седма, Раздел I от ЗООС.

При 95% от проверените през 2022 г. оператори на общо 136 предприятия/съоръжения, от които 70 са предприятия/съоръжения с висок рисков потенциал (ПСВРП) се спазват мерките от Докладите за безопасност (ДБ) или условията в разрешителните по чл. 104, ал. 1 от ЗООС и 66 от които са предприятия/съоръжения с нисък рисков потенциал (ПСНРП) се спазват мерките от Докладите за политика по предотвратяване на големи аварии (ДППГА). Въведени са и се прилагат управленски, административни и технически мерки за контрол на рисковете от големи аварии, като само в 5 % от случаите са установени нарушения, за които са съставени 4 акта за установяване на административно нарушение

(АУАН) и е издадено 1 наказателно постановление. Осъществени са 136 бр. проверки за текущ контрол.

Дефиниция на индикатора

Брой на проверките на операторите на предприятия/съоръжения с нисък и висок рисков потенциал, при които са установени нарушения спрямо общия брой на извършените проверки през годината.

Честотата на проверките се определя въз основа на системна оценка на опасностите в съответните предприятия/съоръжения и е най-малко веднъж годишно за предприятия и съоръжения с висок рисков потенциал и най-малко веднъж на три години за предприятия и съоръжения с нисък рисков потенциал.

Индикаторът измерва степента на несъответствие на предприятията с изискванията на глава седма, раздел I на ЗООС и показва нивото на защита на околната среда и човешкото здраве.

Целевата стойност на индикатора е 0% несъответствия, а резултатът за 2022 г. е 5 %.

Оценка на индикатора

Провеждането на контролната дейност за прилагане на изискванията на глава седма, раздел I от ЗООС е свързано с контрол по прилагането на мерките за предотвратяване на големи аварии и ограничаване на последствията от тях за живота и здравето на хората и за околната среда описани в: Докладите за безопасност (ДБ) или разрешителни по чл. 104, ал. 1 от ЗООС *(който запазват действието си при спазване на условията за разрешаване, при които са издадени, до влизането в сила на решението по чл. 116ж, ал. 4 относно актуализирания доклад за безопасност на предприятието/съоръжението, съгласно §29, ал. 1 от Преходни и заключителни разпоредби на ЗИД на ЗООС (ДВ, бр. 12 от 2017 г.)* за ПСВРП или от Докладите за политика по предотвратяване на големи аварии (ДППГА) за ПСНРП.

На територията на страната към 31.12.2022 г. има 85 предприятия/съоръжения с висок рисков потенциал (при 89 броя за 2021 г.). Изискванията за операторите на ПСВРП включват разработването и прилагането на ДБ и вътрешен аварийен план, които трябва да гарантират високо ниво на защита на живота и здравето на хората и околната среда чрез планиране, разработване и прилагане на подходящи средства, структури и системи за управление на безопасността. За изграждане и експлоатация на нови и експлоатацията на действащи ПСВРП, съгласно чл. 112, ал. 1 от ЗООС операторите подават ДБ и всяка негова актуализация до изпълнителния директор на ИАОС, а директорът на Агенцията издава решение за одобряване/неодобряване на доклада за безопасност/актуализирания доклад за безопасност.

Предприятията/съоръженията с нисък рисков потенциал през отчетния период са 119 (при 126 броя за 2021 г.). Изискванията за операторите на ПСНРП включват разработването и прилагането на ДППГА, който трябва да гарантира високо ниво на защита на живота и здравето на хората и околната среда чрез планиране, разработване и прилагане на подходящи средства, структури и системи за управление на безопасността. За изграждане и експлоатация на нови и експлоатацията на действащи ПСНРП съгласно чл. 106, ал. 1 от ЗООС операторите подават ДППГА и всяка негова актуализация до директора на съответната РИОСВ, а директорът на инспекцията потвърждава пълнотата и съответствието на доклада с изискванията по чл. 103, ал. 9 на Наредбата *(с направени изменения и допълнения от ЗООС (ДВ, бр. 42 от 2022 г., в сила от 7.06.2022 г.)*

директорът на РИОСВ с мотивирано решение потвърждава или отказва да потвърди пълнотата и съответствието на доклада с изискванията на наредбата по чл. 103, ал. 9). Актуална информация за предприятията, класифицирани с висок и нисък рисков потенциал се публикува на следния интернет адрес: <https://www.moew.government.bg/bg/prevantivna-dejnost/himichni-vestestva/sevezo/registur/>.

През 2022 г. при 95 % от проверените 136 предприятия през 2022 г., които работят с издадено разрешително по чл. 104, ал. 1 от ЗООС или одобрен ДБ (предприятия с висок рисков потенциал) или с потвърден/одобрен ДППГА (предприятия с нисък рисков потенциал) не са констатирани нарушения във връзка с управленските, административните и техническите мерки за предотвратяване и контрол на големи аварии и ограничаване на последствията от тях. В 5 % от извършените проверки са установени нарушения, за които са съставени: 4 АУАН (от РИОСВ Варна, Плевен и Пловдив) и е издадено 1 бр. наказателно постановление от директора на РИОСВ – Враца. За установените несъответствия и нарушения са дадени 264 предписания (при 164 за 2021 г.), като 5 от тях не са изпълнени в законоустановения срок.

През 2022 г. от Изпълнителния директор на ИАОС е потвърдена класификацията на 39 предприятия/съоръжения с ПСНРП и ПСВРП, в т.ч. 2 на нови предприятия и 37 – за актуализации.

През 2022 г. в обектите с рисков потенциал на територията на страната не са възниквали големи аварии с опасни вещества.

Източник на информация:

МОСВ

УПРАВЛЕНИЕ НА ХИМИКАЛИ

Политиката по управление на химикалите се състои от комплекс превантивни инструменти за управление на рисковете от химикали при тяхното производство, употреба, съхранение, пускане на пазара, внос и износ в самостоятелен вид, в състава на смеси и в изделия, което включва прилагането на процедури на ниво ЕС, свързани с:

- регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали, съгласно Регламент (ЕО) 1907/2006 (REACH)¹;
- класификация, етикетиране и опаковане на химични вещества и смеси, съгласно Регламент (ЕО) 1272/2008 (CLP);
- уведомяване за износа и контрол на вноса на определени опасни химикали, съгласно Регламент (ЕО) 649/2012 (PIC);
- ограничаване на производството, употребата и пускането на пазара на устойчиви органични замърсители, съгласно Регламент (ЕО) 2019/1021 (УОЗ);
- ограничаване вноса на живак и смеси на живака; забрана на износа на живак, някои продукти с добавен живак; употребата на живак в някои производствени процеси; нови видове употреба на живак в продукти и производствени процеси и употребата на живак в ръчен и дребномащабен добив на злато, съгласно Регламент (ЕО) 2017/852;
- изисквания относно биоразградимост на повърхностно активни вещества в детергенти и ограничаването на съдържанието на фосфати в състава на пуснатите на пазара детергенти, съгласно Регламент (ЕО) 648/2004 и Регламент (ЕО) 259/2012;

¹ Регламент (ЕО) 1907/2006 относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH)

- ограничаване употребата на определени опасни вещества в електрическото и електронното оборудване съгласно Директива 2011/65/EC (RoHS-2);
- изисквания за съхранението на опасни химични вещества и смеси, и контрол на опасните вещества, чието производство, употреба или пускане на пазара са предмет на ограничение, съгласно Регламент REACH.

Ключов въпрос

Каква е степента на съответствие на задължените лица с изискванията за регистрация/актуализация на регистрацията на вещества в Регламент REACH?

Ключово послание

98,9 % от задължените лица в страната са в съответствие с изискванията на Регламент REACH за регистрация.

Дефиниция на индикатора

Брой на физическите или юридическите лица, които произвеждат или внасят химични вещества без извършена регистрация/актуализация на регистрацията спрямо общия брой проверени задължени лица.

Оценка на индикатора

Индикаторът измерва нивото на съответствие на задължените лица с изискванията на Регламент REACH относно регистрацията на вещества, изразено като съотношение на броя на задължените лица, при които са били констатирани несъответствия, спрямо общия брой задължени лица. Целта е всички физически или юридически лица, произвеждащи или внасящи химични вещества, подлежащи на регистрация или актуализация на регистрацията, да са извършили такава. Чрез регистрацията се цели да се идентифицират свойствата и класифицират опасностите от произвежданите/внасяните химични вещества; да се изготви и документира оценка на безопасността им през целия им жизнен цикъл; да се разработят мерки за ограничаване на рисковете от тяхната употреба, включително на етапа на тяхното обезвреждане като отпадъци; и информацията да се представи на Европейската агенция по химикали (ECHA) под формата на регистрационни досиета.

Целевата стойност по този показател е 100 %, като постигнатият резултат за 2022 г. е 98,9 %. 98,9 % от задължените лица в страната са извършили регистрация/актуализация на регистрацията на химични вещества в самостоятелен вид или в смеси, които се произвеждат или внасят и пускат на пазара в България в съответствие с изискванията за регистрация на Регламент REACH. В сравнение с предходната година се наблюдава увеличение (97,6 % за 2021 г.) на задължените лица, които са извършили регистрация, в т.ч. промяна в ролята им по веригата на доставки (потребители по веригата и дистрибутори). През 2022 г. не са издадени актове за установяване на административно нарушение (АУАН) за неизвършена регистрация на вещества в самостоятелен вид, съгласно Дял II на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH) и не са издавани наказателни постановления за налагане на имуществена санкция за липса на регистрация.

През 2022 г. от общо 1020 бр. проверени задължени лица (производители, вносители и потребители надолу по веригата) по Регламент REACH, са извършени проверки за регистрация – 88 бр., от които само 1 бр. констатиран случай на несъответствие.

Броят на проверките по Регламент REACH, за които са издадени предписания са 255. Наложени са 2 бр. глоби/имуществени санкции за неизпълнение на различни изисквания по REACH и са наложени принудителни административни мерки (напр. забрана за внос

или пускане на пазара и др.). Общият брой задължени лица, на които са издадени предписания или са наложени глоби/имуществени санкции по Регламент REACH е 255 бр.

През 2022 г. общия брой на проверените задължени лица по Регламент REACH в сравнение с предходната година е по-голям (1020 бр. за 2022 г. при 960 бр. през 2021 г.).

През 2022 г. по данни на РИОСВ са издадени общо 586 предписания, свързани с различни нарушения на задължения по Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС), подзаконовите актове към него или европейските регламенти по управление на химикали, спрямо броя на задължените проверени лица, както следва: Регламент 1907/2006 (REACH); Регламент (ЕО) 1272/2008 (CLP); Регламент (ЕО) 648/2004 (детергенти); Регламент (ЕС) 649/2012 (PIC) за внос и износ; Регламент (ЕС) 2019/1021 за устойчивите органични замърсители; Регламент (ЕС) 2017/852 относно живака и Наредбата за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси. За отчетния период са извършени общо 816 бр. проверки на задължени лица за изпълнение на изискванията на горепосочените нормативни актове по управление на химикали, като са извършени 727 бр. проверки по Регламент REACH. Дадените 586 бр. предписания със срок за привеждане в съответствие са основно за липса на информационни листове за безопасност или непредставяне на актуален формат и съдържание на информационните листове за безопасност или неспазване на условията за съхранение на опасни химични вещества, като за регистрация по REACH несъответствието е само 1. От общия брой предписания по законодателството за химикали само 3 бр. предписания не са изпълнени в законово-установения срок, като на дружествата са издадени наказателни постановления и/или са наложени имуществени санкции.

В изпълнение на дейността си, националното информационно бюро по химикали към МОСВ е предоставило около 67 отговора по запитвания на задължени лица за приложимото законодателство в областта на химикалите. Проведени са и множество консултации на предприятия относно приложимите изисквания на Регламент REACH.

Източник на информация:

МОСВ